

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**HORATII TVRSELLINI || ROMANI || E SOCIETATE IESV ||
LAVRETANAE HISTORIAE || LIBRI QVINQVE. ||**

Torsellini, Orazio

Romae, 1597

Cap. 2. Amisso culto, diuinitus asportatur in Dalmatiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64112](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64112)

enim vero simul gliscentibus in Italia civilibus bellis, ex funestis, Velforum Gibellinorumque factionibus; simul Angliæ, Franciæ, Aragoniæ regibus ad arma ruentibus, destituta ab Europæis, concussa à barbaris Christiana res in Syria ad vltimum concidit. Aegypti quippe Rex Christianorum Principum dissensionem, suam occasionem ratus Tripolim vi cepit, diruitque. Inde Ptolemaidem celeberrimam, frequentissimamque Phoenicis urbem, quæ sola iam in Palæstina pro Christianis stabat, obsedit: tandemque expugnatam ferro, flammaque deleuit. Et extitit in barbaris insigne Christiani nominis odium. Ciues ad vnum cæsi: muri, ac tecta solo æquata: ad hæc ipsa quoque moenium fundamenta eruta, vt ne vestigium quidem Christianæ rei extaret in Syria. Ita demum amissa Ptolemaide, pulsi in perpetuum (vt videmur) Palæstinæ possessione sumus, anno à Virginis partu M. CC. XCI. Ex quo indigenæ Christiani partim dilapsi è Syria, partim, vt fit, in dominorum mores prolapsi. Exteri porro, ac peregrini terrore Turcici furoris (nisi auro via aperiatur) exclusi. Ac suprema illa clades veterem sacrosancti sepulcri, quod primas religionis tenebat, cultum haud penitus aboleuit. Inuitat peregrinos opportunitas Hierosolymæ urbis olim regiæ, nunc præcipuæ. cuius propinquitas Christi cunabulorum quoque celebritati fauet. At natalem Deiparæ domum in Galilæa sitam interualla locorum, ac deuia itinera, telis barbarorum infesta haud quaquam aduenarum religioni opportunam faciebant. Quæ causa admirandi, & post hominum memoriam ad eum diem inauditi miraculi fuit.

*Amisso cultu in Galilæa, diuinitus asportatur
in Dalmatiam. Cap. I I.*

NAm cum neque ab indigenis, neque ab exteris populis debitus sacrosanctæ cellæ honos haberetur,
non

non diu passus est Deus sua, matrisque suæ vestigia neglecta inter barbaros iacere. Eodem quippe anno, qui fuit suprema Palæstinæ clade insignis, Deo dilecta domus e Syria pariter cum religione discessit. Author est Ioannes Villanus historicus eius ætatis sane nobilis, Aprili mense circiter medio anni M. CC. XCI. Prolémaidem captam. Mense igitur insequenti eiusdem anni, hoc est vij. Idus Maias, Nicolao IV. Pont. Max. (vt Illyrici annales perhibent) Deiparæ Domus asportatur in Europam, cladem orientis tanto occidentis bono compensans. Sunt qui facultates Ioachimi patris B. Mariæ spectantes, non tam domum eius, quam cubiculum putent à cætera seiunctum domo. Me quidem hæud pœnitent eorum sententiæ esse, quibus simul cubiculum fuisse, & domum Virginis, idest recti paterni partem præcipuam, placet. Argumento est (vt de fictiliis armario taceam, quod inibi visitur) ianua longe maior, quàm pro modo cubiculi à cæteris ædibus separati. Nec Ioachimi fortunæ mouere nos debent. Nicephorus quippe Callistus tradit, Deiparæ Virginis parentes, propter bellicos Iudææ tumultus, ex oppido Bethlemo auita sede, in Galilæam commigrasse: & Nazarethi domicilium collocasse. Vt intelligamus hanc non auitam, sed paternam Virginis fuisse domum, parum fortasse dignam paternis opibus; cæterum, vt temporis causa paratam, hæud sane incommodam, nec ab antiquæ illius simplicitatis studio abhorrentem. Omnino talis est, vt eximium illum B. Mariæ amorem paupertatis spirare videatur. Sed siue illud cubiculum, siue domicilium Deiparæ fuit; certe ab Apostolis dedicatum (vt supra diximus) & in templi formam redactum Christiani deinceps excoluerant, ornauerantque. Hæc igitur ædes eius vi, ac potestate, qui ad preces D. Gregorij Taumathurgi, montem olim sede sua molitus alio transtulit, in gratiam cælitum Regina, à fundamentis auulsa est: atque hæud dubio Angelorum ministerio, inde vsque à Galilæa (mirum

Io. Vill. l. 7.

Ann. Flum.
apud Hiero.
Angel.

Niceph. l. 7.
cap. 10. ubi
ait aliud
1123

autup

B

dictu,

dictu, audituque) per ingentes terrarum, marisque tra-
ctus in Dalmatiam translata. Quippe id spatium patet
amplius vices centena passuum millia. Terfactum inter,
& Flumen, (oppida sunt Dalmatiæ) leniter acclivis mons
eminet: quo in summo æquata agri planities sedem effi-
cit peramanam, Adriatico imminentē mari. Quod olim
crebris fædisque tempestatibus infame, ex eo tempore sa-
tis mitigatum ferunt. credas Virginem insanos freti il-
lius æstus cellæ suæ obiectu cohibere voluisse; vt vel hinc
conijceremus, quid ipsa effectura esset in mortalium vita,
quæ varijs quotidie casibus, & quasi procellis agitatur.
Hic igitur Nazarena domus, velut præcipua tutela peri-
clitantium à cælestibus ministris, Deiparæ iussu, sita est
secunda circiter noctis vigilia. Vt primum diuinæ libera-
litas donum accolis lux ostendit; enimvero animos rei
nouitate attonitos non admiratio tantum, sed etiam re-
ligio incessit. Ergo qui propius aberant, vt quisque pri-
mus rem notauerat, certatim visendi studio accurrunt.
Aediculam conspiciunt fastigiato tecto, & simul camini
culmine, simul sublimes tintinnabulo insignem: at nulla
re magis, quam vetustate visendam. Proutinus limen in-
gressi prosterne huius corpora: Deum venerari sacro
quodam honore pariter, gaudioque perfusi. Inde orato
Christo, Christique parente, quorum simulacra cerne-
bant, cuncta otiose contemplari, & perlustrare oculis cœ-
perunt. Sacellum animaduertunt figure quadrangulæ
oblongæ, e vulgari structum lapide. Tectum perbelle la-
quearibus concameratum: quod modicis distinctum qua-
dratis, cæruleoque colore obductum inauratæ stellæ, ve-
lut in cælo quodam intermicantes honestabant. Sub te-
cto laqueato eminebant vndique è parietibus modica spe-
cie semicirculi se mutuo contingentes: quos medios pictæ
adornabant capedines. Parietes cubitali ferme crassitu-
dine, non ad perpendiculum, neque ad regulam exacti,
loricati tamen opere tectorio. Huic superinducta anti-
quitus

Descriptio
ædis Laur.
qualis tum
erat.

quibus pictura aedis ipsius mysteria referebat; quae superne multis locis hodie manet, inferne temporis vetustate defluxit. Aedis longitudo pedum amplius XL. latitudo minus XX. altitudo circiter XXV. In medio ferme pariete, qui olim, ut reor, faciem obtinebat domus, ianua satis ampla, sed à vulgari vsu haud sane abhorrens. Pro superliminari trabs rudis superiecta est. Ad laeuam armariolum mirae simplicitatis asseruandis fictilibus aptum. Ad dexteram in proximo pariete fenestra non magna: e regione fenestrae caminus humilis, tenuisque opere, ut caetera, vulgari. Inibi sublime loculamentum columellis in orbè striatis latera cingentibus conspicuum: arcusque eiusdem operis, quinque iunctas pariter lunas imitante fastigiatum. In loculamento B. Mariae stantis, ac puerum Iesum altera manu medium amplexantis, altera sustinentis effigies cedrina fere bicubitalis. Cuius facies electro argentum referente oblita, sed luminum infuscata fumo. Ceterum illa ipsa infuscatio antiquitatis, ac religionis index, impense auget Virginalis oris maiestatem. Gemmata corona sublimem distinguit verticem. Discriminati crines Nazarenorū ritu per nuda colli, & humeros fluunt. Simulacrum stola aurea tegit, latiore zona, gentis more succincta, demissaque ad pedes. Palla caerulea stolae superinducta pendet ex humero: vtraque in eodem trunco caelata pictaque. Insistit matrem dextrae puer Iesus mortali specie augustior, diuinae cuiusdam maiestatis indolem vultu preferens. Priores dexterae digitos, bene precantis in morem tollit. Sinistra aureum tenet globum. Et ipse discriminato capillo, tunica talari, zonaque Nazarenorum habitum refert. Ante Deiparae effigiem, ara solido è saxo quadrato visitur spirans sanctitatem. Dalmatae igitur cuncta per otium contemplati, & si quid tandem rei esset ignari; communi tamen consensu ita statuunt, quicquid sit, profecto donum id esse diuinum. Neque enim aedem illam repente humo excitatam, sed aliunde,

Simulacrum
Virg Laur.

Dei nutu ac voluntate utique aduectam. Igitur inde digressi, ut quisque obuius fit, ab se visa commemorant. Nec mora. mortalium plerique, atque in his agrorum nonnulli ad nouum tantę rei spectaculum confluere: aliquid inde opis expectare. Nec sua eos spes fefellit. Loci religio sanis corporibus mentis ferę sanitatem, agris etiam morborum curationem impertiebat.

Deipara admonitu, eius Domus agnoscitur, & euidenti miraculo illustratur. Cap. III.

*Anna. Flum.
Hier. Ang.*

*Alexander
Terfactensis
Antistes.*

*B. Maria
Alexandro
apparet.*

Celeriter Terfactum, ac Flumen prodigiosi sacelli fama perlata valentes ad visendi cupidinem, egros ad spem valetudinis accendit. Alexander erat sacrorum Antistes in æde S. Georgij Terfactensis, vir antiqua probitate, æquę Deo, & hominibus carus. Is longinquo, grauique implicitus morbo iacebat: iamque exigua in spe trahebat animam, cum peropportune à familiaribus de diuina illa eede fit certior. Extemplo ingens animum eius cupiditas cepit hauriendi oculis tanti miraculi voluptatem. Ceterum vrgente morbo, deferri eo sine certo vite periculo nequibat. Igitur hoc egrius febris æstum patiebatur, quod affecta membra impetum animi haud quam sequebantur. Nec tamen deseruit se. Deiparę effigiem simul cum diuina illa edicula delatam acceperat. Itaque B. Marię sacellum haud falso esse ratus, impense eius implorat opem: votum nuncupat non magis salutis recuperandę auidus, quam celestis illius doni diuinitus cognoscendi. Nec incassum missę preces. Intempesta nocte, somnum inter, & vigiliam, Dei parens repente cęlo delapsa, celestibus latera regentibus, se illi obtulit: cubiculumque omne clarissima luce compleuit. Mox benigno vultu, Bono animo, inquit, esto fili. En vocata adsum presentem tibi opem, optatęque rei notitiam ferens. Sic igitur habeto, sacram eadem vestris nuper illatam finibus, illam ipsam esse domum, vbi ego olim genita, vbi

ferme